Luonnonvarakeskus

LUKE/3919/00.00.02.00/2026

11.11.2026

Asia: Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi asetuksen (EU) 2021/1139 muuttamisesta siltä osin ... (U 69/2026 vp)

Eduskunta
Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta, pe 13.11

Asiantuntijalausunnon esittäjä: Tapio Keskinen

Luken asiantuntijalausunto

1 Johdanto

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta on pyytänyt Luonnonvarakeskukselta lausuntoa komission ehdotuksesta asetuksen (EU) 2021/1139 muuttamiseksi sekä siihen liittyvästä valtioneuvoston kirjelmästä.

Luonnonvarakeskus koordinoi EMKVR-rahoitteista Kalastuksen kehittämisohjelmaa (KaKe), jonka yhtenä kehittämiskohteena on kaupallisen kalastuksen vihreä siirtymä. Pitkän aikavälin tavoitteena on mahdollistaa fossiilisista energianlähteistä luopuminen. Alkuvuonna 2025 Luonnonvarakeskus julkaisi yhdessä Tampereen yliopiston ja Suomen kalatalouskehitys Oy:n kanssa kansallisen tiekartan kaupallisen kalastuksen vihreään siirtymään vuosille 2025–2050. Komissio julkaisi EU-tason energiasiirtymää koskevan tiekarttansa (Roadmap for the energy transition in EU fisheries) lokakuussa 2026. Molemmissa julkaisuissa todetaan, ettei kalastusalusten tulevaisuuden energianlähteeksi ole tällä hetkellä yhtä selkeää vaihtoehtoa. Soveltuvat ratkaisut riippuvat muun muassa aluksen koosta, kalastustavasta ja tarvittavista investoinneista. Siirtymän tarve on kuitenkin selvä: ympäristötavoitteiden rinnalla korostuvat yhä enemmän taloudellinen kannattavuus ja huoltovarmuus.

Kalastetun kalan hiilijalanjälki muodostuu pääosin kalastusaluksissa käytettävästä polttoaineesta. Kotimaisen kalan hiilijalanjälki on kuitenkin pieni verrattuna muihin eläinproteiineihin (Silvenius ym. 2025). Suomalaiset kalastusalukset ovat tyypillisesti pieniä: yli 12 metrin pituisia aluksia on vain muutama prosentti aktiivisista kalastusaluksista. Valtaosa saaliista saadaan kuitenkin suurilla troolialuksilla.

2 Lausunto

Luonnonvarakeskus kannattaa komission ehdotuksen keskeisiä tavoitteita: kalastuksen energiasiirtymän tukemista ja rahaston toimeenpanon yksinkertaistamista.

Ehdotuksessa käytetään termiä ”pienimuotoinen rannikkokalastus”, mutta kaupallista sisävesikalastusta ei mainita. Kaupallinen sisävesikalastus on Suomessa kuitenkin merkittävä osa kalataloutta. Luonnonvarakeskus katsoo, että pienimuotoiseen rannikkokalastukseen ja kaupalliseen sisävesikalastukseen tulisi soveltaa samoja säännöksiä ja tukimuotoja. Sisävesikalastus tulisi mainita asetustekstissä.

Luonnonvarakeskus kannattaa ehdotusta, jonka mukaan moottorinvaihdon tukikelpoisuutta arvioitaisiin hiilidioksidipäästöjen eikä nykyiseen tapaan

moottoritehon perusteella. Muutos kannustaisi kalastajia korvaamaan fossiilisia polttoaineita vaihtoehtoisilla energianlähteillä. Ehdotus koskee kuitenkin vain pienimuotoista rannikkokalastusta. Luonnonvarakeskus pitää perusteltuna, että sama sääntely ulotettaisiin myös muihin kalastusaluksiin ja että kalastuksen sääntelyä kehitettäisiin muilla keinoilla kuin moottoritehoon perustuvilla ratkaisuilla. Vaihtoehtoisiin energianlähteisiin perustuvan teknologian soveltaminen vanhoihin aluksiin ei useinkaan ole teknisesti mahdollista tai taloudellisesti tarkoituksenmukaista. Siksi tukea tulisi voida myöntää myös vähäpäästöisiin alusinvestointeihin. Tämä mahdollistaisi investoinnit aluksiin, jotka on alun perin suunniteltu käyttämään vaihtoehtoista energianlähdettä.

Tulevaisuuden energianlähteiksi on useita vaihtoehtoja, joten sopivien ratkaisujen kehittäminen edellyttää laajaa tutkimus- ja kehittämistoimintaa. Käytännössä toimivat ja taloudellisesti kannattavat ratkaisut riippuvat muun muassa kalastusmuodosta eikä yhtä oikeaa kaikille sopivaa ratkaisua ole olemassa. Luonnonvarakeskus pitää perusteltuna pilotti- ja tutkimushankkeiden tukimahdollisuuksien laajentamista. Koska hankkeita toteutetaan yleensä yhteistyössä yritysten kanssa, yritysyhteistyötä koskevien sääntöjen tulee olla selkeät.

Kalastuksen energiatehokkuutta voidaan lyhyellä aikavälillä parantaa myös nykyisellä kalustolla ilman uusien energianlähteiden käyttöönottoa. Kalastustoiminnan käytännön kehittäminen ja alusten energiatehokkuuden parantaminen tarjoavat mahdollisuuksia päästöjen vähentämiseen. Myös pyydysteknisillä ratkaisuilla, kuten vetovastusta pienentävillä uusilla materiaaleilla, voidaan vähentää energiankulutusta ja siten hiilidioksidipäästöjä. Luonnonvarakeskuksessa kehitetyn kalalaskurin avulla voidaan vähentää rysäkalastuksessa polttoaineenkulutusta jopa 30 %. Luonnonvarakeskus katsoo, että myös tällaisia hiilidioksidipäästöjä vähentäviä ratkaisuja tulisi voida tukea EMKVR:stä.

Luonnonvarakeskus näkee perusteltuna tukea erilaisia toimenpiteitä kalastuksen ja erilaisten suojelutoimenpiteiden yhteensovittamiseksi. Samoin WTO:n kalastustukisopimuksen toimeenpano on perusteltua.

Viitteet:
Silvenius, F., Silvennoinen, K., Setälä, J. et al. (2025) The greenhouse gas emissions of the most remarkable Finnish fish product chains. Sci Rep 15, 36813. https://doi.org/10.1038/s41598-025-20628-z

3 Lausunnon tiivistelmä

Luonnonvarakeskus kannattaa kalastuksen energiasiirtymän tukemista. Asetuksessa tulisi mainita kaupallinen sisävesikalastus pienimuotoisen rannikkokalastuksen rinnalla, ja molempiin tulisi soveltaa samoja säännöksiä. Moottorinvaihdon tuen perustaminen hiilidioksidipäästöjen vähentämiseen on kannatettava lähtökohta. Sama sääntely tulisi ulottaa myös muihin kalastusaluksiin, ja tukea tulisi voida myöntää myös uusiin, vähäpäästöisiin alusinvestointeihin. Vaihtoehtoisten energianlähteiden hyödyntäminen edellyttää tutkimus- ja kehittämistoiminnan tukemista sekä selkeitä yritysyhteistyön sääntöjä. Lisäksi tuen tulisi kattaa kalastustoiminnan ja alusten energiatehokkuuden parantaminen sekä alusten ulkopuoliset energiankulutusta vähentävät tekniset ratkaisut.

Sirpa Thessler

Johtaja, Luonnonvarat

Hyväksytty Luken prosessinhallintajärjestelmässä 11.11.2026 klo 12:16:12.

Asiantuntijalausunnon valmistelijat:
Tapio Keskinen
Tapio Keskinen, Timo Ruokonen

Liitteet:

Tiedoksi: